

Sivilombudet

postmottak@sivilombudet.no

Stavanger, 24. januar 2023

Klagers kommentarer til Statsforvalteren i Rogaland sine svar på Sivilombudets spørsmål av 12. januar 2023 – sak 22/5453

Vi viser til brev fra Statsforvalteren i Rogaland, datert 20. januar 2023, der de svarer på Sivilombudets spørsmål i ombudets sak 22/5453. Som klagepart ønsker vi å kommentere svarene.

Innledningsvis kommer Statsforvalteren med flere påstander, der de bl.a. viser til at Biofokus sin rapport kommer etter at de hadde behandlet klagen vår. Dette stemmer, men vi presiserer at Statsforvalteren 18. august mottok en lang liste fra oss over truet natur fra planområdet (se vedlegg 1) – altså to dager før de fattet vedtak i saken. Dette ble sendt direkte til saksbehandler Odd-Arild Holen og til Christina Tangen Bendiksen. Om man sammenligner det som står i dette notatet med det kunnskapsgrunnlaget som da lå til grunn for kommunens planvedtak, mener vi at Statsforvalteren da burde reagert – siden vi viser til mye truet natur, hvorav det aller meste ikke var del av det eksisterende kunnskapsgrunnlaget (av dette var vel kun ask nevnt av Norconsult) – noe som i seg selv viser hvor mangelfullt kunnskapsgrunnlaget da var (altså var det en dokumentasjon på at kunnskapsgrunnlaget faktisk var mangelfullt). De fleste av observasjonene var også da lagt inn i *Artsobservasjoner.no*. Vi finner det underlig at Statsforvalteren synes å vektlegge at funnene ikke var gjort av en «profesjonell aktør». Truet natur må være like verdifull enten den blir funnet av profesjonelle aktører eller om de blir av frivillige. Ser man på Artskart/Artsobservasjoner (som brukes av profesjonelle), så er de aller fleste registreringene nettopp gjort av privatpersoner på frivillig basis.

Statsforvalteren skriver videre at det ikke er realistisk at alle naturverdiene går tapt siden planområdet «ikke skal nedbygges 100%». Dette stemmer ikke, siden *alle* eller så godt som alle truede naturverdiene er funnet i de områdene som ut fra reguleringsplanen skal ødelegges. Bambiskogen er den delen av skogen som har lavest verdi (med unntak av sitkagranene), og vegetasjonsskjermene (ref. reguleringsplanen) i nord består av sitkagran. Ved gjennomføring av reguleringsplanen vil det altså *ikke* være mulig å ivareta naturverdiene, selv om Statsforvalteren hevder det motsatte. Dette kan også bekreftes av Biofokus.

Spørsmål 1.

Her mener vi at de nye opplysningene som vi kom med i klageprosessen og i vedlegg 1 *tydelig* viste at kunnskapsgrunnlaget som lå til grunn for planvedtaket, ikke holdt mål faglig sett. *Føre var*-prinsippet burde også her blitt lagt til grunn. Statsforvalteren skriver at kommunen må vurdere de nye opplysningene etter nml. §§ 8–12 under byggesaksbehandlingen og at «naturverdiene vil legge føringer for gjennomføringen av reguleringsplanen, herunder hvor i planområdet skolebygget skal oppføres, og hvordan uteområdene skal opparbeides». Som nevnt innledningsvis så vil det ikke være mulig å bygge skole på tomten uten å ødelegge den verdifulle naturen i området. Dette er altså pr. definisjon natur av vesentlig regional og nasjonal verdi, som i prinsippet danner grunnlag for innsigelse fra Statsforvalteren.

Spørsmål 2.

Statsforvalteren hevder her at området var tilstrekkelig utredet ut fra hva man måtte kunne forvente av kommunen på vedtakstidspunktet. Her viser Statsforvalteren til at området allerede var avsatt til byggeområde i kommuneplanen og i eksisterende reguleringsplaner (områdereguleringsplan og detaljreguleringsplan), og at kommunen bestilte en ny kartlegging av Norconsult. Forrige reguleringsplan i området var imidlertid tilbake fra september 2016 (altså mer enn fem år før kommunen vedtok den påklagede reguleringsplanen i desember 2021).

Hva gjelder kunnskapsgrunnlag fra før den påklagede planen, så skriver Norconsult i sin naturmangfoldrapport (oktober 2020) at «naturforvalter i Karmøy kommune har vurdert naturverdiene i områdeplanen fra 2013 og kommet til at løvskog og steingarder er viktige funksjonsområder for fugl» og videre at «undertegnede har ikke hatt tilgang på grunnlagsmaterialet fra det planarbeidet». Vi har heller ikke funnet dette grunnlagsmaterialet. Norconsult viser også til COWI sin konklusjon i sin omtale av naturverdier i detaljplan fra 2016:

Naturmangfoldet i planområdet er vurdert ut fra tilgjengelig informasjon og befaring, som trivielt og har liten verdi. Planforslaget gir omfattende terrenginngrep, men inngrepene vurderes ikke å påvirke naturmangfold av middels eller høyere verdi. Det er ikke kjente korridorfunksjoner eller landskapsøkologiske trekk som påvirkes av planforslaget.

Denne konklusjonen representerer altså kunnskapsgrunnlaget forut for den aktuelle planprosessen, og tatt i betraktning bl.a. hva vi viste til av naturverdier i planområdet før Statsforvalteren fattet sitt klagevedtak, er det vanskelig/umulig – ut fra et naturfaglig perspektiv – å tillegge kunnskapsgrunnlaget fra COWI noen som helst vekt. Da fremstår det merkelig at Statsforvalteren henviser til at området har blitt utredet også tidligere. Kvaliteten må vel også vurderes av Statsforvalteren – eller er «kunnskapsgrunnlaget» bare *pro forma*?

Norconsults konsulent på sin side fant heller ikke de helt store naturverdiene i området, og konsulenten skriver også at «tidspunkt på året [29. september] gjorde det vanskelig å vurdere artsinventar nærmere, men gitt at området er undersøkt tidligere er det ingenting som tyder på at det her skal være rødlistearter». Også Norconsult legger altså vekt på de tidligere undersøkelsene av området, dvs. COWI sin undersøkelse fra 2016, som konkluderte med at området er «trivielt og har liten verdi». Her tar vi med at konsulenten nevner at det vokser ask, men tar ikke med at arten er rødlistet.

Tatt i betraktning at vi i notatet vårt viser til forekomst av tre truede arter (ask, grønnfink og veggvedveps) og ytterligere to med mulig tilknytning til området (hubro og storspove), i tillegg til en nær truet art (vestlandsvikke), og to arter som er så fåtallige/sjeldne at de ikke har blitt rødlistevurdert (en grønsakflue og en darwinveps), finner vi det merkelig at Statsforvalteren kan mene at det kunnskapsgrunnlaget som lå til grunn for kommunens planvedtak, medfører at «planen var tilstrekkelig utredet». Det er også merkelig at Statsforvalteren selv ikke tok hensyn til de nye opplysningene som de ble presentert for av oss, da de fattet sitt klagevedtak. Det var jo allerede da helt tydelig at kunnskapsgrunnlaget som lå til grunn for kommunens planvedtak ikke holdt mål i det hele tatt.

Det er altså ikke snakk om at et område skal «undersøkes av alle typer eksperter, herunder moseeksperter», slik Statsforvalteren skriver. Men man må kunne kreve noe faglig fra konsulentene når de skriver en naturmangfoldrapport; f.eks. at de er klar over at ask er rødlistet, at de kan se potensialet i en velutviklet hasselskog, og at de foretar en kartlegging i vekstsesongen og i hekkesesongen. Noen ganger er det veldig tydelig at kunnskapsgrunnlaget rett og slett ikke er godt nok; og slik er det etter vår mening i denne saken – noe vi nå mener er godt dokumentert.

Statsforvalteren innrømmer heldigvis at «funn som ble gjort etter planen ble vedtatt, viser at det var uoppdagede naturverdier innenfor planområdet», og at «dette tilsier at planen ikke var tilstrekkelig utredet». Planen har altså ikke vært tilstrekkelig utredet, og vi mener derfor at Sivilombudet derfor nå må be Statsforvalteren om å gjøre en ny vurdering av klagen, der de da må ta hensyn til også kunnskapsgrunnlaget som kom fra Biofokus (etter at Statsforvalteren hadde behandlet klagen).

Spørsmål 3.

Her vektlegger igjen Statsforvalteren at «de nye opplysningene vil uansett måtte vurderes opp mot nml. §§ 8–12 i forbindelse med byggesaksbehandlingen». Som tidligere nevnt så vil ikke bygging av skole på den aktuelle tomten være forenlig med å ta vare på de vesentlige regionale og nasjonale naturverdiene som påviselig finnes innenfor planområdet – uansett hvilke vurderinger kommunen gjør seg i byggesaksbehandlingen. For å kunne bevare de aktuelle naturverdiene må reguleringsplanens gyldighet trekkes tilbake, og man må gjøre en ny vurdering av tomtens egnethet som skoletomt.

Spørsmål 4

Her mener Statsforvalteren at «kommunens vurderinger av nml. §§ 8–12 var tilstrekkelige på vedtakstidspunktet ut fra hva som var kjent på det tidspunktet». Det er mulig at dette stemmer, men i så fall burde i hvert fall Statsforvalteren selv – fra et faglig perspektiv – sett at kunnskapsgrunnlaget ikke tilfredstiller de kravene som stilles i naturmangfoldloven – da de selv vurderte klagen vår. Noe som altså har blitt enda tydeligere nå som Biofokus har kommet med sin utredning.

Saken reiser etter vår mening et viktig prinsipielt spørsmål – som er overførbart også til andre saker – nemlig hvordan man vurderer et kunnskapsgrunnlag når det etter hvert i planprosessen/klageprosessen dokumenteres at kunnskapsgrunnlaget åpenbart ikke har vært i tråd med de naturverdiene som faktisk finnes i området – altså at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt.

Vi ønsker også å minne om – slik vi skriver i klagen vår – at også nml. § 7 mest sannsynlig er brutt da kommunen fattet sitt planvedtak, siden det de som fattet vedtaket (kommunestyret) ikke viser til vurderinger/begrunnelser iht. naturmangfoldloven. Se klagen vår til Sivilombudet, bl.a. side 8:

Reglene bidrar til at vurderingene av naturmangfold blir mer synlige og strukturerte. [...] De miljørettslige prinsippene skal legges til grunn både ved saksforberedelse og når man treffer beslutninger.

I veilederens side 28 står det (vår understreking):

Vurderingene skal fremgå av avgjørelsesdokumentet som leder frem til enkeltvedtaket eller forskriften (premissene for vedtaket). I mange avgjørelser fremgår vedtak og premisser i samme dokument.

Det skal fremgå av beslutningen at man har vurdert prinsippene. Innholdet i vurderingene må også fremgå av beslutningen.

Begrunnelsplikten skal fremme åpenhet og etterprøvbarehet. Man skal kunne se i hvilken grad naturmangfold har påvirket resultatet. Hvis man velger å tillate et tiltak på bekostning av natur eller man velger å nekte eller begrense et tiltak til fordel for natur, skal dette fremgå av premissene for vedtaket.

Selve beslutningen er omfattet av nml. § 7, der selve beslutningen skal vise til hvilke prinsipper i nml. §§ 8–12 som er relevante, hvorfor de er relevante, hvordan prinsippene er vurdert, og hvilken betydning prinsippene har fått for utfallet i saken.

Hadde nml. § 7 vært fulgt i saken, ville det mest sannsynlig også vært enklere for Statsforvalteren å se f.eks. at kunnskapsgrunnlaget ikke var tilstrekkelig – da ville det i hvert fall kommet tydeligere frem hvilke vurderinger kommunen har gjort når det gjelder de aktuelle naturverdiene. Her tar vi også med (slik vi også har gjort i klagen) at naturverdiene ikke var et tema for kommunen da de bestemte seg for hvilken tomt ny skole skulle bygges på. Flere tomter ble vurdert, inkludert eksisterende skoletomt, men naturverdiene var ikke en del av vurderingen – noe som etter vår mening er et klart brudd på nml. § 12 (jf. side 14 i klagen vår til Sivilombudet):

I veilederen til naturmangfoldloven kap. 2 (side 71) står det klart at bestemmelsen i paragraf 12 også omfatter *lokalisering* av tiltak. Det understrekes i veilederen at det er den løsningen som samlet sett gir de beste samfunnsmessige løsninger, som skal velges.

I den aktuelle saken var ikke naturverdiene et tema som ble tillagt vekt når ny skoletomt ble valgt i mai 2020 (se vedlegg 7) – altså forut for arbeidet med den aktuelle reguleringsplanen. Konsulentselskapet Omega nevnte – som tidligere nevnt – kort at det verken var registrert rødlistearter eller annet naturmangfold av interesse på den tomten som etter hvert ble valgt. Hadde Omega den gang i det minste gjort et søk i *Artskart*, ville de sett at det er registreringer av rødlistede arter i eller like ved planområdet (storspove og hubro).

Det er åpenbart at man i denne saken ikke har foretatt en reell avveining mellom naturmangfold og andre samfunnsinteresser da valg av skoletomt ble gjort – slik Statsforvalteren hevder har blitt gjort – både fordi man ikke hadde noen reell kunnskap om naturverdier, og fordi naturverdiene ikke var et tema i saksframlegget som gjaldt valg av skoletomt. Karmøy kommune valgte seg altså først en tomt – uten å vite noe om naturmangfoldet i området – og startet deretter opp med reguleringsprosessen – i strid med NML § 12.

Naturvernforbundet
i Rogaland

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet i Rogaland

Erik Thoring
Daglig leder

Gunvar Mikkelsen
representant for lokale naturverninteresser, og konsulent for NiR i denne saken

Besøk: Mostun natursenter,
Henrik Ibsensgate 59,
4021 Stavanger
Tlf.: 416 83 238

E-post: rogaland@naturvernforbundet.no
Nettside: rogaland-naturvern.no
Org.nr. 971 339 993
Bank: 1503 80 05879

Rogaland
Naturfredningsforening
Stiftet 1928